

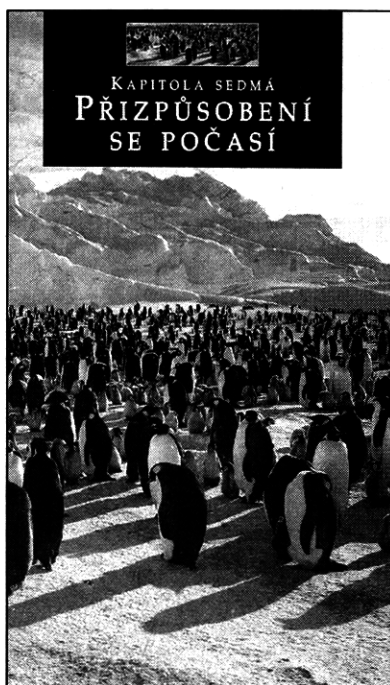
Kniha o počasí

„Ta veľkopá podívaná je večná. Vždy někde vychází slunce, nikdy se najednou nevypaří všechna rosa, bez přestání padá nějaká přeháňka, pára neustále stoupá. Věčný východ slunce, věčný západ slunce, věčný úsvit a soumrak, na moři, kontinentech a ostrovech, všechno popořádku, tak jak se kulatá Země točí.“

John Muir

W. J. Burroughs, B. Crowder, T. Robertson, E. Vallier-Talbotová: **Počasí**. Český překlad austrálskeho vydania **The Nature Company Guides Weather**. Weldon Owen Pty Lmt., 1996. Vydalo nakladateľstvo Václav Svojtka, Praha, 1999. 288 s., viac ako 300 farebných fotografií a ilustrácií. Odporúčaná cena 699 Kč.

Kniha o počasí by mohla byť veľmi dobrou príručkou sprevádzajúcou monotému tohto čísla. Čitateľ sa v nej môže zoznámiť so základnými poznatkami z meteorológie a klimatológie v hutnom texte i na nádherných ilustráciách. Počasím sa zaoberá z dvoch hľadísk: rozoberá jeho globálny charakter a vplyvy, ale aj podrobnosti jeho bezprostredného pôsobenia na okolie a venuje pozornosť i jednotlivým javom. Podľa odborných prameňov je dosiaľ najväčším vedecko-populárnym dielom o tejto problematike, ktoré vyšlo v českom jazyku. Publikácia je rozčlenená do ôsmich kapitol, ktoré pozostávajú z niekoľkých podkapitol, každú z nich uvádza priliehavý citát, samozrejme, o počasí. Prvé tri kapitoly – Povaha počasí, Porozumení počasí a Pozorování počasí – sa do istej miery logicky prekrývajú, 4. kapitola má názov Předpovídání dnes. Pozorovanie a predpovedanie počasia dnes nie je možné bez spolupráce rôznych národných a medzinárodných organizácií, čitateľ tu nájde aj návod, ako porozumieť poveternostnej mape,

výklad príznakov v prírode, ako a čím sa uskutočňujú meteorologické merania a pod.

Ďalšie tri kapitoly – Měníci se počasí, Lidstvo a počasí a Prizpůsobení se počasí – nie sú príliš rozsiahle, zato posledná, ôsma – Povětrnostní jevy a jejich pochopení – svojimi 100 stranami zaberá tretinu knihy. V podtitule sa píše, že tento sprievodca najbežnejšími poveternostnými javmi je ideálnym východiskom k vytríbeniu pozorovacích schopností čitateľa. Uvádzajú sa tu opisy viac ako 50 najbežnejších meteorologických javov s obrázkom a bližším vysvetlením ako a prečo vznikajú. Český preklad obsahuje aj informácie o českých organizáciách, ktoré sa zaberajú meteorológiou. Publikácia končí Registrom so slovníčkom asi 50 dôležitých pojmov a stručnou charakteristikou všetkých piatiach autorov.

Kniha umožňuje nahliadnúť do tajomstiev prírody, približuje ich zrozumiteľným a atraktívnym spôsobom, a tak môže zaujať veľmi široký okruh čitateľov, odborníkov i laikov.

Marta Círanová

Flóra a fauna v rastlinných spoločenstvách strednej Európy

Ladislav Šomšák: **Flóra a fauna v rastlinných spoločenstvách strednej Európy (Aplikovaná biocenológia)**, 308 s. a 1043 obrázkov.

O biocenózach alebo biogeocenózach bolo u nás publikovaných málo väčších prác. V nedávnej minulosti skúmala predovšetkým lesné biocenózy škola A. Zlatníka, v bývalom ZSSR skupina okolo V. N. Sukačeva a v západnej Európe E. Schmid a iní. V posledných desaťročiach sa objavilo mnoho kompendií z ekológie, ale nemáme monografiu o biocenózach. Tento stav, okrem iného, je výsledkom oneskoreného vývoja zoocenológie, ktorá ešte nemá vypracovaný podobný systém ako fytoocenológia. L. Šomšák napísal originálne skriptá o biocenózach v kostre fytoocenologického systému, ktoré môžeme považovať na Slovensku za prvé. Ich základom je fytoocenologický systém, ktorý vznikol v Európe a doňho implantoval živočíšne organizmy ako konzumentov a deštruentov i huby ako reducentov. Látku rozdelil podľa biotopov do 25 kapitol. Napísal dielo prístupné predovšetkým študentom, ale i zoológom a záujemcom o environmentálny výskum, synekológiu a pod. Zvolil si najjednoduchší možný štýl interpretácie, v ktorom zredukoval synonymá, takže odľahčil tisíce uvedených názvov organizmov. Študentov i čitateľov upozorňuje na uzlové pojmy, fakty a procesy v biocenózach. Medzi ekosystémom a biocenózou neplatí znamienko rovnosti, a preto rozvíjať biocenológiu je povinnosťou našej doby, doby veľkých zmien v biosfére. Škoda, že skriptá o biocenológii nevyšli už dávnejšie. Dúfajme, že v druhom vydaní bude menej preklepov, zámen textov pod obrázkami a iných formálnych chýb.

Juraj Hajduk